Книгозбірня червоного юнака №6

Нове Різдво

Видавництво Полтавського Губкому К.С.М.У.

1923.

КОМУНІСТИЧНА СПІЛКА МОЛОДІ УКРАЇНИ.
Полтавський Губерніяльний Комітет.

ПРОЛЕТАРІ УСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЬ!

Книгозбірня
„ЧЕРВОНОГО ЮНАКА"
№ 6.

НОВЕ РІЗДВО.

ЗБІРНИК
присвячений святкуванню різдва
сельосередками К. С. М. У.

ВИДАВНИЦТВО
Полтавського Губкому К. С. М. У. та Губполітосвіти В. Н. О.
1923 р.

Р. У. П. № 149. Тіраж 4000 примірників.

Полтава. Друкарня ім. Жовтньової Революції. № 824—1488.

Народження Христа та колядки.

I.

Різдво,—з цим словом у кожного українця з'язано багато спогадів і звичаїв, що свято виконуються й зараз, навіть у сем'ях, які не вірять у бога.

Але зараз з'явилася можливість споглянути холодним розумом на особу фундатора християнства, Христа, на з'язані з його іменем оповідання, на його погляди.

Що ж ми маємо?

Встановлено наукою, що лежить в основі релігії взагалі почуття страху, визнання своєї слабости перед силою природи, бажання людей, подібно як це роблять діти, пожалітися комусь старшому на горе, попросити у нього допомоги, змилостивити його в гніві молінням чи якимись дарунками. І от людина боготворила те, що було, на її погляд, виною всього. Коли вона була не освіченою, дикуном, для неї святощами були камні, звірі, явища природи, особливо грізні, як блис-

кавка і грім; шанувала вона душі своїх родичів—предків, що могли переселитися ніби в речі й допомогати. На вищому ступні розвитку вона побачила, що людина стоїть вище всього, завдяки розуму, тому й бога стала вважати подібним в образі до себе. Але, як це було у греків і римлян, богам наділялися й людські слабости. Так що вони могли гніватись, сваритись, кохатися, як люди. До того їм було приписане й завідування силами природи (бурею, дощами, теплом, плодючістю).

Ще пізніше люде перестали задовольнятися такими божествами. Утворилися релігії, де божество було визнаним у одній особі, для бездоганного керування світом. Йому були приписані риси, що були би тільки зразковими, які давали би змогу пояснити все таємне й незрозуміле. Але й до цього часу в релігіях у божества не однімають людського обличчя. Тільки більш культурні з людей дозволяли собі уявити божество не як особу, а як ідею надмирну або силу, розлиту в природі.

Але чим більш опановує людськість науками, чим більше бере до своїх рук улаштування своєї долі, завойовує ворожі сили природні, знищує й освітлює знанням всякі таємниці й забобони, тим меньше їй стає потрібним утворення неба, якого немає, й божеств.

Людина сама починає почувати себе богом, господарем життя, що може влаштувати рай на землі, до своєї смерти.

Заснування головних сучасних релігій приписується людям (Моїсею, Будді, Магомету, Христу), але обдарованим незвичайним таланом творити чудеса, передбачати майбутнє, давати закони для життя своєму народу. І хоч кожний нарід свого бога чи пророка лічить за вищого над усіх инших, але наука встановила, що між усіма релігіями є щось спільне, що вони багато брали одна від одної, що теперішні релігії мають дуже багато подібного до вірувань асирійців, єгіптян, греків колишніх і предків кожного з сучасних народів.

II.

Питання про Христа в науці пережило декілька фаз. Найдовше держалася думка, що він—син бога, який зійшов на землю (точка

зору правовірних богословів). Потім на нього споглянули, як на ідеальну людину, відкидаючи оповідання про чудеса (Штраус, Ренан в „Житті Ісуса").

У нові часи видвинутий погляд на Христа, як на міфічний образ (Древс*, А. Німоєвський**, Віппер***). Останні теорії не визнають чудес, що описуються в євангеліях, бо ними в наші часи електрики й винаходів техніки нікого не здивуєш. Не можна у вік розуму серйозно поставитися й до заклику бути „нищими духом" (неосвіченими) або уподібнюватися птицям небесним чи віддавати свою другу сорочку тому, хто не хоче сам на себе заробити. Любовь до ближнього, як і гуманність, можуть теж виникати не по припису, а шляхом поступу й розвитку людського духа. Слово любови на устах не перешкоджало на протязі двох тисячоліть майже самим жорстоким братовбивчим війнам християн, чи їх володарів та заможних кол, і безжалісним релігійним переслідуванням. Біблійні ніби наукові теорії, про систему й сотворення всього в живій і мертвій природі, тільки

*) В „Міфі про Христа".
**) В „Боге Иисусе" 1920. П. Г.
***) В праці „С востока свет".

затримували розвиток науки, держали в темряві маси, не даючи їм витворити в собі широкі розумові обрії та вселюдський і гуманний світогляд.

Біблійні пророцтва є власне старі документи, написані по утворенні образу легендарного Христа, про якого вони й згадують, в часи, коли евреї, як і християне ждали вже другого приходу месії. У ті приблизно часи утворилися й євангелія з ріжних легенд, апокрифів і етичних положень та протиріч чужих релігій та філософії.

III.

Остановимося на докладно-обгрунтованій теорії про Христа, як міф, по якій, на думку її прибічників, Ісус є такий же бог, як у єгіптян Озирис або грецький Зевс, що жили тільки в людських головах, а не в дійсности.

Подібність окремих фактів із життя богів у ріжних релігіях, як і світогляду народів древности, дасть нам змогу зробити де-які висновки.

Тому звернемося просто до порівнянь.

Подібно Ісусу, персидський бог Мітра (світлий) народився до нього в печері, йому поклонялися пастухи; пізніше, по прощальній

вечері, він возноситься на небо. Зевс народився теж у печері від богині Реї; їх переслідував бог Кронос. Ізида (Египет) спородила на острові сина Горуса, якого переслідував Тифон, як Христа дитям Ірод.

В печері й од діви народилися також боги Агні, Ману, Аполон, Адоніс, усі приблизно в один час, у другій половині грудня, біля 25 числа по ст. ст., по сонцестоянні, в день народження сонця, повороту його на тепло. Цікаво, що в Фівах, у храмі єгіпетськ. бога Амона, є барельєфи, на котрих змальоване благовіщення королеві Мет-ем-ве посланцем бога Амона Тотом, про народження сина, зачатого від самого бога через крест; там же є й три фігури, що вклоняються новонародженому. На помпейських фресках є також малюнок Ізиди, що тікає з малим Горусом на осляті до Египту. Подібно Христу, боги старіші,—Аттіс, Адоніс, Тамуз, Озирис, сходили на землю, набіраючи образ людський, творили ріжні чудеса, одержували ріжні „знаменія“ й повідомлення з неба. Тому Ісус, яким його змальовують апостольські послання, подібний до них, а євангельський—до Будди, індійського бога, який теж задовго

до Христа, зійшов на землю через соняшний рід Сакія (як Христос через Давидів). Мати Будди бачила пророчий сон про його прихід, який браміни витлумачили їй такими ж словами, як благовістник архангел Гавриїл —Марії. Про народження його оповістила зірка, йому приносять дари; старий Асита вітає його, як Христа—Семен-богоприїмець. Царь Бімбісара стурбований його народженням, як Ірод Ісусовим, і посилає послів (волхвів) наводити справки. Обидва на 12 році зникають і потім диспутують з ученими богословами, придбають учнів, з них де-які —неймовірні, мандрують до пустині поститися, спокушаються від діавола, iсціляють, ходять по воді, наставляють і чудесно помірають та піднімаються на небо. Така подібність зрозуміла, бо відомо, що Індія мала вплив на Палестину. Докладно таке порівняння з Буддою перевів нім. учений Зейдель.

Характерно, що в єван. Луки Христос народжується 25 березня, а в Матвія—25 грудня. Це пояснюється тим, що в обох говориться власне про народження нового бога—року, яке в ріжні часи відносилося на місяці або зімнього сонцестояння або весняного рівноденства.

Підсумовуючи все сказане, можна зазначити, що Ісус був не першим серед богів людськости і, можливо, не останнім. Його образ явився почасти аналогією до божеств єгіптян та інших древніх народів, почасти продуктом середнєвічча і навіть нових часів, коли ріжними засобами культовими й ніби науково-богословськими старалися не дати потухнути вірі в нього. Зі зникненням страху перед ріжними карами, починаючи з пекла, кінчаючи середнєвічними кострами й тортурами, сучасними в'язницями, засланнями, анатемами й духовно-цензурними заборонами, з вільним розвитком науки й громадського життя,—у людей з'являться нові ідеали й носители їх, своя етика, послідовна, яка буде нав'язана не зовні, а життьовими соціяльними відносинами й внутрішніми мотивами.

IV.

Звичай колядувати на різдвяні свята є дуже давній. Він тісно з'язаний із культом сонця, як божества. Само слово „коляда" є стара південно-слов'янська назва різдва сонця. Пізніше воно зникло, але витворилося слово „колядка" для зазначення пісні, що співається

із звіздою в дні свят різдвяних. У звичаях, іграх, піснях, що об'єднані виконуванням колядок, можна одмітити два головних менти: похорони зіми й народження сонця. Є в колядках і символи, що носять сільсько-господарчий характер. Так у де-яких місцях при виконанні колядок рухами показують, ніби ореться при цьому земля (у колядників у руках бувають палки з перекладинами на зразок плуга), у де-яких селах групи парубків і підлітків носять із собою дійсний плуг, або частини його, величають хазяїв, як хліборобів, і бажають їм доброго врожаю. До цього долучилися й події народження Христа, вшанування його волхвами, винищення дітей Іродом і инші, иноді уміщені в піснях, иноді розиграні в формі кукольної драми (вертепа). Це вже відбувалося з „благословенія" духовенства, як засіб до винищення поганських спогадів і звичаїв, хоч власне підносилися ті ж міфи в новій одежі. Нерідко церковні брацтва разом з иншими завданнями брали на себе й діло колядування, тим більше, що воно давало прибутки. Взагалі ж виконання колядок, як і факт народження Христа, можна з'язувати з вірою, що в грудні сонце ніби

народжується, щоб нести людям знову тепло„ (по так званому сонцестоянні 22 грудня с. с., день починає збільшуватися). В піснях молоді в дні свят, колядуючи, часто згадують про сонце. У де-яких колядках надається Христу властивість сіяти, подібно сонцю.—

„І в городі Ієрусалимі,
Там диво стало:
Малеє дитя новорожденне
Світ осіяло.
Осіяло небо, землю, малії діти".

Нерідко також у колядках з величанням господарь дому уподібнюється сонцю, жінка його—місяцеві, а діти зорям. Це можна пояснити старою вірою слов'янських народів у те, що небо є золотоверхий терем, освітлений сонцем.

Церква нарошне, щоб знищити поганський вплив, протиставила урочистому святкуванню січенських греко-римських календ, з їх виряженням, іграми, веселощами, попрохайництвом—свята різдвяні, з розвагами, піснями, зі звіздою й царями—волхвами. На колядках, крім того, багато відбилося побутових елементів. Господарь, наприклад, „ходить по оборі й лагодить воли по три плуги, бички—

третячки та й по чотирі„. Такі чисто власницькі й матеріялістичні картинки ніби й не гармонують із релігійними піснями. Вищезазначені мотиви колядок показують, що в ріжні часи вони набірали ріжного змісту. Утворена їх була кількість дуже велика, але зараз у народі нові колядки не з'являються і навіть із старих тільки де-які випадково зберігаються. Це показує, що нарід уже їх пережив, що навіть красивий мотив не допомогає їх воскресити. Треба чогось більш радикального. Покладаємо надію, що спроби де-яких наших поетів підновити зміст колядок знову наблизять цю форму народньої творчости до психології мас, пробудять її до життя, викличуть і у народніх співців бажання створити щось більш відповідне новим часам, дати колядки не забобонні, а свіжі по змісту й не меньше мелодійні, ніж колишні.

В. Чередниченко.

Свят вечір у комсомольців.

Пьеса на 1 дію.

ДІЕВІ ОСОБИ:

1. Панас Огій, 17 р.
2. Трохим Очкуренко, 19 р.
3. Тарас Лисенко, 20 р.
4. Килина Лазаренківна 18 р.
5. Остап Мокровус 22 р.
6. Марійка Непийводівна 17 р.
7. Пріська Мотузівна 19 р.
8. Дід Федот Савельевич—незаможник, років 70. згорблений з білими вусами й бородою.

Хор колядників, дівчат та хлопців.

Кон уявляє з себе велику хату з варистою піччю ліворуч від порогу, лавками під стінами, столом у передньому кутку, на миснику й на полицях книжки. По стінах портрети. Хата прибрана по святковому. На лаві у передньому кутку стоіт Панас і прикрашає портрети рушниками.

Панас. Оце й добре я вигадав, а то лисіє покуття. А теперички замісць богів так ловко красуються Маркс і Ленін...

Остап. *(Входить і обтрушуючи сніг роздягається. Він чув слова Панаса).*—Е, ловко, та не дуже. Тобі, аби наша хата виглядала по куркулячому, а того й не розмозгуєш, що нам не потрібно богів ні старих, ні нових... Маркс наш вчитель, цінуємо його й поважаємо його науку, але він був такий як і ми грішні, та й сам би ще тебе дурнем вилаяв, коли б знав, що ти його у святі попер... А вже про Леніна, так напевне він тебе вигнав би з К. С. М. за таку честь...

Панас. (*Обертаючись зніяковивши*). Оттуди, так це здіймати?..

Остап (*сердито*). А то щож? Геть...

Панас (*благаюче*). Та може хай повисять хоч сьогодні... Свят-вечір.. А на покуті— лисіють стіни! Не звичайно ж...

Килина (*вбігаючи, червона, втомлена*). Ху, ну й втомилася.. Здається все вже зроблено... Й пироги повитягали... Борщ, кутя, взвар—все як слід... Хату вимазали, долівку теж... Лавки, полиці, стіл — наче золото сяють... Поробили дівчатка—не жаліли своєї сили.

Панас.—Еге, поробили.. Он Остап велить скидати наших богів!

Килина.—А хіба йому що? Так же краще...

Остап.—Ну, що з вами вдієш? А ще політпровірку видержали... Які у дійсних комуністів повинні бути боги? Хіба ми визнаємо когось за непохітнього авторитета? Хіба є така людина на світі кому б комуніст клянявся, корився? Ех, ви... пентюхи! Ми мусимо коритися лише дісціпліні товариства...

Килина.—А хіба портрети не ті ж ікони?

Остап.—Чи ви не здуріли? Тю на вас... Як ікони, давайте люди ладану, лямпад, свічок, ставайте на вколюшки бийте поклони і благайте собі царства небесного... Не хочу..

Казав, не треба цієї церемонії от і виходить по моєму... (*ходить зхвильований*).

Тарас (*вбігаючи*). Тьху... Ледве вирвався сюди... Що, як? (*оглядаючись*). Що таке?

Остап.—Та он... Богів почепляли: Маркса й Леніна... Зказилися дівчата, а з ними й Панас...

Килина.—Так ми ж так собі тільки: для краси...

Остап.—Комсомольці повинні привчатися обмозговувати кожний свій крок: ти, я, він знаємо... А прийдуть несвідомі і рознесуть чутки... Що замісць богородиці — Леніну моляться...

Килина.—А там же геть стіни поколупані цвяхами. Скидай швидче, Панасе, а я мерщий підмажу...

Тарас.—Ну, що приготовив реферата?

Остап.— А реферат?.. (*дивиться заклопотано*).

Тарас.—Та не знаю.. Один-нічого, а в гурті.. А як колядники? У Трохима в клуні щось співають... От коли б все вдалося...

Килина— (*входить з черепком з крейдою й щіткою, на покутті замазує дірки*). На нашому покуті богів немає...

Панас.—І як ми до цього самі не додумалися? (*вішає портрети на простінках меж вікнами й прикрашає їх*).

Чути твидкі кроки. Двері настіж Вбігає розпатлана, в одному чоботі Марійка. Всі застигають здивовані. Вона забивається в куток:

Марійка—(*вбігаючи*). Ой, рятуйте! Вона вбьє мене... У, проклята, проклята... Доки будуть знущатися з мене! Доки я поневірятимуся? (*Марійка плаче—голосить у кутку й вся трімтить. До неі підходить Тарас*).

Тарас.—Що сталося, за що хазяйка-відьма знов до тебе причепилася?

Марійка (*плачучи*). Я ж годила... І ніч не присідала... Вже впоралися, а я й одягаюся... А вона:—куди?—До дівчат та хлопців. А вона й начала... Таке казала, таке казала... А я ж що? Розсердилася та як крикну:—Годі вам прокляті буржуї пити нашу бідняцьку кров! —Як вона вчепилася в мої коси наче сатана... Била мене... Та ще й діти допомогли... Ледве втікла. Теперечки вбьє мене... А в неї ж моє все... Ой, що ж я буду робити?..

Остап (*підходить*). Не плач! Все твоє з зубів вирвемо і тобі працю знайдемо—не журися...

Тарас.—А вже-ж, Марійко! Лізь на піч—ти змерзла, а там приpадимо щось...

Килина (*скінчивши підмазувати, підходить і щось шопотить на вухо*)—Оце правда, лізь поки що на піч, бо там в тій хаті таке робиться, що аж страшно, а сюди я тобі принесу своє вдягтися.. (*Марійка лізе на піч*).

В цей мент під вікнами стукіт:

Голос.—Дозвольте, колядувати!

Остап.—Просимо, честне товариство в хату. (*Килина оглядає хозяйським оком хату, поправляючи стільника*).

Входить гурт колядників з червоною п'ятикутнею зіркою з серпом і молотом в середині. У одного на плечах повний мішок. Трохим керує, співають:

Добрий вечір тобі, вільний пролетарю,—
Радуйся, ой радуйся, земле,—
Світ новий народився,
Застилаймо столи та все килимами,—
Радуйся

Вбіраймо оселі та все прапорами
Радуйся
Гей, пісні складаємо, волю величаймо
Радуйся
Не першеє свято першого повстання
Радуйся
Першого повстання ще й свято Тараса
Радуйся
А другеє свято—то першеє травня
Радуйся
Свято робітниче, всесвітнє весняне
Радуйся
А ще третьє свято червоного жовтня
Радуйся
Червоного жовтня, коли пута впали
Радуйся
Коли пута впали, ради правстали
Радуйся, ой радуйся земле,
Світ новий народився.

(*Кінчають одну починають другу*).

Нова радість стала,
Яка не бувала:
Зоря ясна, п'ятикутня
На весь світ засіяла.

Упали вівтарі,
Покотились царі.
Слава люду робочому,
Чабанам, шахтарям,
Слава й цьому господарю,
Його господині,
Хай щасливо проживають
У новій родині.
Не так господарю,
А як його дітям:
Хай щасливо виростають,
Щоб дуків побити.

Під час співу входить ще кілька хлопців та дівчат і миж ними дід Федот.

Зірконос ставить зірку у передньому кутку.

(*Панас, Килина й Остап переморгуються*).

Трохим.—Здоровимо товариство з святвечером, бажаємо, щоб наш гурт зростав і кріп з кожним днем! Щоб на слідуючий рік ми не могли вміститися й на подвіррі! Щоб у всіх нас була воля й думка єдина!

Остап.—Спасибі, від всього товариства за бажання, але до бажання треба й охоти та праці прикласти.

Дід Федот.—Поважні речі й слухати добре. Рано теперички молодь мудрішає... Не те за мою молодість... Сказано: слобода!

Хор сідає на лавках. Панас, Остап, Тарас, Трохим і Килина коло столу про щось радяться. В хаті стоїть гомін від розмов. Де-хто роздягається. Инші про щось весело розповідають. Де-кілька обступили діда й слухають його.

Пріська (*висока дівчина у червоній хустці*). Ой, що тіки з нами було! Знаєте череватого куркуля Данила, слухав він, слухав, а далі: щось каже не второпаю слів: співають на голос мені відомий, а слів не доберу...

Хлопець (*перебиває*). А мене піп зустрів, так ще й похвалив, це, каже добре, що старого звичаю не цураєтеся, ох—хо—хо!

Дівчина.—А мене якось баба питає: а що то у вас за зірка така чудна? Я й кажу не чудна, а червона, пьятикутня, що на весь світ засяяла теперечки усім гнанним і голодним надію на кращу долю віщує!.. А вона... Так, так, ясочко! (*передражнює бабу*).

Трохим.—Чудасія була з нашими колядниками... Багато прохало зписати слова...

А лаятися—побоялися... Тільки головами крутили... або похитували... Ха—ха—ха!.. А дохід маємо нічого... Доброго гостинця однесемо завтра у дитячий будинок, та ще й де-кому з старих вділемо. А, ну, однесіть у ту хату мішок та підрахуйте харчі, а я поки що підрахую гроші (*сідає коло столу й роскладує гроші перелічуючи*).

Тарас.—Здається вже всі... (*оглядає товариство*) Починай Остапе!

Голоси.—Еге, чогож, чекати! Час вже! Наставляйте вуха, хай язики одпочивуть.

Остап (*дістаючи у кишені зшиток*). Щож, почнемо! (*одкашлюється*. Так виходить так що ми втрьох: Тарас Панас і я маємо сьогодні зробити один колективний реферат товаришам. Признатися часу ми не мали все списати на папері, а умовилися просто один другого доповнювати. Готуватися нам було ніколи. .

Тарас.—А до того книжок настоящих, марксістських мало, а в буржуйських сама брехня!

Панас.—Ми мусили зробити реферат про святкування Різдва, був я аж в повітпаркомі

й там нічого не добув. Про богів, про релігію є де-що, а от про ріжні народження богів мало.

Килина.—Так хіба ж дозволили б про таке печатати попи, адже ж при царі та панах: їхня влада була.

Остап.—Дізналися ми тільки одно, що в останні часи й самі буржуйські вчені заплуталися: одні кажуть, що Христос, не бог, а тільки великий чоловік, а другі, що Христос ніколи й не жив, а це про нього зклали таку легенду. Бо за три тисячі років, як ще й не більше, у Египетській землі святкувалося різдво їхнього бога Горуса. Про те різдво розповідали єгипетськи попи, що там називалися жерцями, майже теж саме що наші про Христа...

Панас.—А в китайців, японців, індійців та инших народів у Азії є бог Будда, або Сакія-Муні, що народився за 600 років до Христового народження, так у нього й матір звали Майя, що по нашому Марія і теж все розповідається дуже похоже на народження Христа.

Тарас.—Отож із одної країни в другу від одного народу до другого поволі на протязі

багатьох століть переходила казка про народження бога...

Остап.—Бо там де є раби й вільні люде, пани й наймити, або робітники й капиталисти, це б то де всі люде поділяються на дві частини: невеличку—дармоїдів—владарів і велику—безвільних працьовників, там треба, щоб працюючі весь час жили під страхом, щоб вони боялися.

Тарас.—Точнісінько як ті дикуни—люде, про яких ми читали. Вони нічого не могли пояснити що бачили: грім, блискавку, зірки, сонце і на все це казали... бог... і боялися...

Остап.—А пануючим класам треба було, щоб, їхні підневольні вірили в бога й боялися його, бо вони ж тоді од божого імені наказували їм терпіти, товаряче життя в голоді й холоді, робити невтомно на капиталистів й коритися владі пануючих.

Панас.—Бо на це вже, мовляв, божа воля! —А коли слухатися не будете, та будете роптати, боротися то за це бог тяжко покарає на тому світі...

Остап. От і виходить, що вірити в бога все єдно, що вірити в те, що кажуть буржуї, пани, капіталисти—найлихіщі наші во-

роги. Ім треба щоб біднота була темна не освічена, яка не знає нічого. Не розуміє звідкіль взялася земля, а на ній рослини животини й люде. . Людину, що не знає законів легко на суді заплутати, а ту, що не знає законів природи, ще легше застращити й залякати. Людство що стояло на низькому рівні культури усього боялося. Навіт, вогню кланялося й за бога почитало! А чим вище ставала людська культура тим культурніші ставали й людські боги. До того часу поки людство не утворило наук, з яких дізналося, про історію землі, сонця, місяця й зірок, а також і людства, воно вірило в богів, бо не знало як пояснити ті, чи инші явища. Один народ не знав про другий народ. Влада одного боялася за своє панування перед другою.

Панас. Не дурно сказав Христос, що після бога треба любити свого *ближнього*, це б то свого близького... Не просто людину, а тільки близьку людину...

Пріська. А комуністи кажуть: „пролетарі усіх країн єднайтеся!“ бо всі ми є брати, всі дорогі товариші: чи турок, чи китаєць, чи негр. .

Килина. У Москві на з'їзді Комуністичного Інтернаціоналу оце в осени були товариші 50 народів світу: всі як один стоять за рівне братерство всіх людей.

Остап. Ну, та що ж мені казати: товаришки доказали. От і виходить, що комуністи правдиво постановили: І. людство піднялося на високий щабель культури, (хай це зробила буржуазія, ті що мали змогу вчитися, робити наукові досліди й скрізь їздити), і дізналося що кожна релігія є приналежність темних не освічених людей. Культурні люде знають, всі головні сили природи й вміють ними керувати: вони сміються з страху перед будлі яким богом. Людська громада от єдиний владарь життя на землі. II. Всі люде є наші брати: дійсний брат не потерпить щоб його брати були темні, не освічені дикуни—раби, над якими знущаються пани. Комуністи кажуть: ми любимо всіх людей щиро й правдиво як своїх братів. Не заспокоємося доти, поки ще десь будуть стогнати наші брати—пролетарі. Всі люде повинні користуватися рівними правами для всіх. Геть гнобителів—капіталістів. Той хто любить тільки своїх близьких, допустимо,

тільки українців любить безглуздою, сліною любовью дикуна. Це означало б дбати тільки про сьогодняшній мент, бо завтра прийдуть німецькі чи польські капіталісти й поневолять Україну, і зроблять твоїх близьких братів невільниками своїми. Українці на своїй шкірі знають добре цю братню любов— хто тільки не знущався над нами.

Любити своїх „близьких" означає любити любовью провокаторів! Це означає готовити з своїх братів гов'ядину для крівавих війн. У люблячих братів не має власности окремої якою не міг би користуватися брат. От чому комуністи кажуть, що вони боряться проти самостійних держав...

Брати не готують дружка проти дружки зброї—свої суперечки вони можуть вирішити на словах.

Трофим. Ця любов більша й глибша й людяніща за любов Христову! Який вбогий старець Христос з своєю жалкою любовью... Це ж він сказав:—„Немає більшої любові аще хто душу свою положить на други своя!—

Чи чуєте: душа, *своя власна душа*, є найдорожчою для людини—християнина. Комуністи кажуть: *воля всіх пролетарів*.

У Христа вищою любовью є коли людина отдасть свою душу *за друзі своя*, а комуністи кличуть не жаліють нічого в боротьбі за краще будуще, за радістив не життя, тільки *не друзів, не близьких*, а всіх пригноблених всіх гнанних і голодних.

Панас. Мені тільки ясно одно, що Христа, такого як про нього написано в евангелії, в комунистичну партію не прийняли б...

Голоса Справедливо!

Ну, й ловко ж сказав!

А політпровірка для нього була б тяженька! Проспіваймо ж інтернаціонал, гей Трохиме!

Трохим.--О, до цього охоче! *(Всі встають і співають с захоплениям)*.

Килина.—Якими ж ми були дурнями, що вірили в Христа, святкували Різдво, Великдень і всі празники!

Остап. Мені треба скінчити про Різдво, як бачите у цьому святі так багато брехні та всяких вигадок попів, що тяжко й розібратися. Хоч би й так: у ці приблизно дні людськість завжди святкувала Різдво, спо-

чатку Різдво сонця, що знов повертається на землю (кінець зіми, збільшуються дні), після Різдво якогось бога. Наші українські колядки були вигадані для величання сонця, місяця й зірок. Це вже після попи, та бурсаки (учні попівських шкіл) їх переробили на християнські. Вчені доказують, що на наших степах за кілька століть до народження Христа наші пращури ходили в ці дні співаючи свої колядки. Християнські попи спочатку забороняли було їх співати, а потім насочиняли християнських колядок...

Тому то мені так і не подобаються вигадка червоних колядок, і святкування комсомольського свят-вечера...

Ми молоді, мусимо, багато вчитися, не мало працювати й ще більше боротися з тою брехнею минулих часів, яка так цупко ще держить нас. Ми по новому повинні творити життя, а не брати в основу старе.

Пріська. А що коли немає нічого нового для будівлі? Ось слухай: мій дід спромігся на дубову комору... Батько взяли теє дерево та й збудували стайню де стояв наш товар. А оце віддали мені теє дерево на хату; вес-

ною збіраємося будуватися з Яківом. Отто, ж бо й є... Хіба бідноті звикати?

Остап. А хіба ми нічого нового не могли б утворити? Та й нащо нам святкувати ції свята? Хіба ми не маємо своїх? Моя думка така—в ці дні нас хазяї менше будуть над роботою гнітити—віддамо вільний час на працю для товариства, більше читаймо, вчимося... Нам треба не принижувати себе до старих забобонів, а виробити в собі ясне уявлення ..

Килина. Який бо ти Остапе?! Не все ж і вчитися, не все ж і працювати!.. Пригадай ми ще ніколи по товариському не сиділи за столом за їжою... У нас і так на столі завжди книжки та папери...

(Всі регочуться).

Остап. Я давно помічав, що в тебе, Килино, куркулячі погляди...

Тарас. І зовсім ні! Товариська братерня та їжа є необхідна для комуни... Як же будуть харчуватися?

Панас. А червоні колядки такі гарні революційні пісні і завчаються вони не тяжко...

Дід Федот. Не все розібрав... Спасибі хоч

не женете старого... Одного тільки не доберу: коли бога не має, то нащо ж то була попівська наука? Ад жеж наш піп вчився по тих школах з дев'яти років, аж до двадцяти п'яти.. Як же там їх вчено?

Остап. Е, дідусю! Треба ж було добре задурити голову усякими забобонами хлопцеві, щоб він знав як краще служити попам—капіталістам... Хіба піп не лякав у церкві пеклом? От і весь наш реферат.

(Всі плескають в долоні).

Килина.—Ну, теперички можна й повечеряти: кожний працював для сьогодняшнього вечера як тільки зміг, а роботи було чимало

Голос І. Що й казати: і для товариства і на хозяїв—роботи сила.

Голос II.—Ні рук, а ні ніг не чую!

Голос III.—А голову на плечах?

(Усі регочуться).

Остап.—Треба ще столи внести..

Килина.—Е, ні, краще в тій хаті: там вже все приготовлено.

Дід Федот.—А як же мені... Куди йти...

Остап.-І ви дідусю, з нами! Ось повечеряємо—розкажете як ви свят вечір справляли як молоді були..

Дід Федот. Е, мої голуб'ята... Одного свят вечера, як було мені год дев'ятнадцять, то трохи на смерть не забили на панській стайні кунчуками... А як ж... згадати є що..

(Всі ніяковіють).

Килина.—Ну то ходім вечеряти, а після дідусь розкаже нам про це..

Голоси—А вже-ж!

Ходім, вечеряти!

Та й їсти хочеться!

ЗАВІСА.

Гриць Епік.

Що снилося старому рокові.

(сюжет взятий з 1916—1917 рок.).

Дитяча п'єса на одну дію.

Дієві особи:

1. **Старий Рік**—дід старий сивий.
2. **Новый Рік**—молодий хлопець, дужий в червоному вбранні, уявляє з себе 17 рік—революційний.
3. **Доля**—молода дівчина в синенькому вбранні говоре завжди байдуже.
4. **Весна**
5. **Літо**
6. **Осінь**
7. **Зіма**

   Дівчата, кожна одягнена відповідно часові, що його уявляє. Обличча іх і вдача близько і міцно з'язані з добою року.
8. **Гурт робітників і селян від 7—15 осіб**—уявляють замордованих в ланцюги та зморені війною. Всі революціонери.
9. **Хор дівчат і хлопців**—кожний раз, коли виходе весна, літо, осінь чи зіма хор співає з'являючись разом з ними.
10. **Постать Волі**—дівчина в білому вбранні, з зіркою на голові і смолоскіпом в руці.

Малюнок 1-ий.

Сцена, на сцені ялинковий ліс. Житло старого року. З боку гурт робітників і селян. Перші заковані в ланцюги. Поміж них 1-2 жінки. Далі відніється небо, де має сховано стояти постать волі

Я В А I-а.

Старий Рік *(выходе)*.

О, як стомився я від праці!
Я відпочити сяду тут,
Доки нового сяйво року,
Або гучний почую стук!
Моя ти, доле незрадлива,
Прийди сюди в останній раз,
Я попрошу тебе в останнє
Утіш мене, єдиний час!

Я В А II.

Доля.

На що мене ти хочеш бачить?
Он смерть до нас рожева йде
(в цей час в глибині кону на одну мить показується постать волі, що тримає запалений смолоскіп в руці і потім знов ховається).

Старий Рік.

О, доле, доленько рідненько
Розваж на старість ти мене!
Ми рік з тобою прожили,
Обоє лиха не творили
І радість й лихо ми ділили—
У двох з тобою пополам.

Я В А III.

Гурт закутих *(деклямують гуртом)*.

Ми голі! Ми злидарі в ланцюгах!
В крові утоплені братів.
На рік сімнадцятий добудем—
Волю!
Багато років в тюрмах,
У ярмі—крові!
Ми буря! Гремотить майбутнє!
Рожевий ранок запала! Ранок!
Ми шквал червоний!
Встанем! Порвем кайдани!

Старий рік.

Мій час надходе й незабаром
Назавжди я загину, вмру,

І прошу, доле, на останьці,
Поклич сюди весну ясну!
Поклич мені похмуру осінь!
Поклич і літо чепурне,
Поклич зіму у білих шатах—
Хай тут усе це промайне!
Нехай прийде весна з квітками
Веселе літечко з дітьми,
Весняні ранки з солов'ями
І косарі у літні дні!

Доля.

О, рік старий, ти рік похмурий,
Нещастя рік і сліз, і мук.
Я все зроблю, щоб подивись ти
Доки Новий почуєшь—тук—
Тоді ти маєш дати місце—
Новому рокові життя!

Гурт закутих *(деклямують)*.

Хай згине зле, неволя, кари!
Хай, оживе уся земля!
Спалахне братньою любов'ю
Хай праця йде до боротьби!
Нам принесе веселі днини,
Не принесе нам більш журби!

Ми хочем мати—вільну волю!
Ми будем мати—злидарі!
Вже навантажені роками,
Рвемо, ми з шиї тягарі!

Д о л я.

Я вволю бажання твоє—
Воно останнє в тебе. діду,
Поклич я красуню—року
В зелених барвоньках весну!
Дивись—вона іде весела,
Під ніжні співи солов'я,
У квіти вбраная весняні
Така весела, чепурна!
Шепоче вітер з очеретом
Вода блищить, і ніч ясна,
Співа у гаї соловейко
Весна прийшла! Весна прийшла!
Дивись, заквітчані дівчата
З весною йдуть в нічній тиші,
Весну—ясну ведуть до нас,
Все їй співаючи пісні!

Я В А IV.

Весна з хором (*співають*).

Послухайте, послухайте,
Хтось шепче—заміра—

Вода блищить і сріблом гра
Весна прийшла! прийшла!
Садки цвітуть! Біліють хати
І соловей співа!
Із неба місяць позирає—
Весна прийшла! прийшла!
Весна—красна дівчата йдуть
Співаючи пісні!
Той спів летить, мов хмаронька
Той спів самій весні!

Весна (*соло*).

Чи, чули ви весняні співи
Я їх з собою принесла,
Все розцвіло, все ожило—
То я прийшла, прийшла весна!
Орач у полі тягне пісню,
Вівчарь в сопілку виграє,
В гаях, степах пташки співають—
Все ожило, квітками тхне!
В гаї співає соловейко,
В квітки убралися степи,
Веселий спів навколо мене—
Нема журби! Нема журби!

Д о л я *(до року).*

Дивись не вернеться весна:
Бери усе, що можеш взяти,
Смакуй, бо більше не побачиш
І пізно буде доганяти!
З весною літечко надходе
І незабаром промайне--
В степу з копами, косарями,
Виходь же, літо золоте!

(весна, літо, осінь і зіма з хором лишаються на коку).

Я В А VII.

Літо *(з хором виходе на кон).*

Д о л я.

Це літо веселе вже лине до нас
Любуйся, дідусю, в останній твій час
Любуйся, дивися на днини ясні
І грійся на сонці під співи гучні!

Хор співає.

Чи, чуєте, чи чуєте дівча когось пита:
Ш-ш-ш, хлюп-хлюп. Ш-ш-ш хлюп-хлюп
То з хвилями шепоче осока!
На небі хмари з місяцем ведуть свої танки,

Це літечко прийшло сюди
Цвітуть навкруг квітки.
Цвітуть садки у затишках,
Степ морем виграє
Прийшло з теплом, та працею
То літо золоте.
Віта нас ніжно сонечком
Всім праці надає,
Грюкоче грізно громами
І з ними дощик лл'є!
Куди не глянь—працює все
Степи, лани, гаї
Захоплені турботами
У теплі літні дні.

Літо *(співає).*

Я літечко веселеє, не знаю я журби,
Купаюся у річеньці живу я без біди
Всіх грію ясним сонечком
Тепло усім несу,
Працюю я без спочинку
День й ніченьку не сплю!
Кроплю росою ниви я
Садки, лани, гаї,

І все вмиваю дощиком—
Всі дякують мені!
А як коли розгніваюсь—
То блискавиці шлю
За їх мені всі дякують—
Бо з ними дощик лл'ю!

Доля.

Прощайсь, старий, навіки
Вміра тепло твоє
Це літечко минає,
Від нас назавжди йде!
Бо після його холодом
Багнами осінь тхне,
Смакуй в останнє, голубе,
Мина життя твоє!
Он, глянь пожовкле листячко
Спада з сумних дерев —
Їх нищить осінь холодом
І вітер рве, мов лев.
До нас мандрують з холодом,
З багнами навкруги,
Дні хмурні, темні—осени,
Дні чорної нудьги!

ЯВА VIII.

Осінь з хором *(виходять).*

Хор співає.

Осінь на землю спустилася зла,
Глянь, а ні листу навколо нема,
Чепурно з вітів усюди зняла,
З вітрами-бурями їх рознесла.
Сонце сховалось за хмари густі,
Ночі мов роки, темні брудні.
Дощ, що не днини з неба іде,
Плаче що літо минуло ясне!
Заснула надовго мила краса—
Літо ясне і привітна весна!
Сумом й нудьгою все сповила
Осінь похмура темна брудна!

Осінь *(співає).*

Я вбралася у шати жовті—
Зняла з дерев з садків густих,
Зняла з гаїв, кущів на полі,
Зняла я їх з лісів глухих!

Я лл'ю доші свої без краю,
До п'яна землю я пою,
Що виснажило літо сонцем
Усе я зараз віддаю!
Я хмари вітрами ганяю,
Ховаю сонце від землі,
Усіх дощами напуваю
І все кориться скрізь мені!..

Доля.

Дивись, це наступа холодна осінь
Вона одна в житті бува,
Обшарпала зв'ялила листя
Дощем холодним залива,
Не чути співу соловейка,
Всі птахи кинули гаї
І в ирій разом полетіли—
Там їх чекають теплі дні.
Не вернеться тепло у друге
За осінню іде зіма,
І серце б'ється, уміраε
Хапа журба! Бере журба!

ЯВА IX.

Виходе зіма, за нею хор.

Доля.

Прийшла зіма у білих шатах
Усе замерло на землі
Замовкло все! Сховалось все—
Усе скорилося зімі!
Дивись, любуйсь старий дідусю,
Вже скоро прийде новий рік,
Покличе всіх творить життя,
Торець його є люд увесь!

Хор співає.

Схіліться всі, як хилиться натура
Перед могутньою зімою на землі,
Співайте всі про силу і відвагу,
Про боротьбу зіми—пісні!
Вона убралась білим оксамитом,—
Скувала скрізь міцні мости,
Зачарувала всіх суворістю своєю
І силою своєї красоти!
Схиліться всі—вона несе з собою
Весну родючую на землю для людей,

Спасибі вирветься у кожного на світі,
Глибоке і чутке спасибі із грудей!

Зіма *(співає)*.

Я всіх сильніша на землі,
Мені скорилось все поволі
І все вклоняється мені,
Не знаю я лихої долі!
Я все примусила мовчать:
Річки, струмки, ліси густі,
Я розігнала птахів зграї—
Втекли вони в чужі краї!
Я білим килимом укрила
Всю землю, мертве й все живе,
Я маю скарби всього світу—
Куди не глянь—усе моє!

Доля *(до Року)*.

Я вволила твоє прохання,
Ми цілий рік у двох жили
І все з тобою поділяли,
Один в нас брат і вороги.
У двох всміхалися весною,
У двох ось бачили з тобою
Усе, що роком прожили.

Ти зараз маєш відпочити—
Вже скоро новий рік прийде
Й тебе з собою з цього світу
Зіма хай біла забере!

Старий Рік.

Тепер вже час на відпочинок—
Дать місце другому пожить
Зіма прийди в останній раз!
Візьми! Сховай в єдину мить!
Візьми мене! Я жить кінчаю,
Неси з собою в ті краї—
Де уміраають старі роки—
На наше місце йдуть нові!
Візьми! Я чую близько гуркіт!
Ось скоро вдаре новий рік,
Покличе всіх творить життя.
Творець його є люд увесь!
Візьми! *(чути гуркіт)* Гуркоче він!
Сховай! *(гуркіт і гомін чути)* Прощай!
Прощай! О, доленько, прощай! *(уміраає)*.

Гурт скутий ланцюгами *(деклямує)*.

Ми вільнії діти!
Гнилими рабами не будемо ми!

До щастя, до волі, до долі своєї
Зуміємо стежку правдиву найти!
У праці, єднанні й науці—вся сила
Усе ми зуміємо взяти самі!
До волі! До щастя! Туди до блакиті!
Де сяють рожевії ранки сумні!
Туди де конають у пітьмі похмуро
Ще днини неволі! Конають раби!
Туди до борні! Ми вільнії діти
Туди! За бідноту до бою ітти!..

(з останніми словами з'являється Новий Рік з смолоскіпом в руці).

Десь б'є дванадцять годин. Чути півнів.

ЯВАХ.

Новий Рік

Дріжи! Ховайсь, крівавий рік!
Прийшли на зміну—воля світ.
Борись! Порвіть ланцюг трудящі!
Борись за волю! Гуде Всесвіт!
Творить прийшов! В обдерті хати
Життя несу! Вставайте всі!
Гей швидче-ж, ви! На барікади! *(до закутих)*
Порвіть! Шматуйте ланцюги!

Червоний прапор! Наша кров!
Пала на всесвіт! Червоніє!
Вставай, борись! Ламай ярмо!
Вставай вже дніє! дніє! дніє!

Хор вітає Новий Рік.

Слава, тобі новий роче!
Вічна слава! слава!
Воля рідна! Воля—вільна!
Сонцем нам засяла!
Вічна слава тобі роче,
Бо з тобою встане
Вільна праця, вільна воля
І впадуть кайдане!
Слава, тобі Новий роче,
Вічна слава! Слава!

Гурт рве ланцюги (разом гучно деклямує)

Повстаньте! Повстаньте!
Повстаньте усі! Злидарі!
Вставайте до бою!
Смолоскіп! Вільний рік!
Вставайте!
Горить! Пала! Клекоче світ!
Гніт. В борню! В борню наш заповіт.
За Всесвіт!

Хор співає Інтернаціонал.

Ми діти вільного народу,
Чудові квіти запашні
Здобув трудящий люд свободу
А з нею вільні, щасні дні!..
Пролетарські ми діти
Усі ми сестри й брати...

ЗАВІСА.

1919 рік.

Червоні колядки й щедрівки.

Г. Епік

Колядка.

Збірка колядок і щедрівок Стеценка, ч. 13.

По усьому світу.

По усьому світу стала новина,
Що ярма позбулась злидарів сім'я!
Скинула п'янюгу-катюгу царя,
На ввесь світ засяла червона заря!
Волею — багаттям панство рознесла,
Стали до роботи, щоб творить життя.
Лани—перелоги вільно мають люди,
Дихають повільно роботящі груди!
Ясно сяє зірка: всіх веде до волі.
Дніє вже навколо! Добилися долі!
Уставайте люди! Зіронька засяла!
Ланцюги порвала! Слава!.. Слава!.. Слава!..

Г. Епік.

Всі уставайте.

Збірка колядок і щедрівок Стеценка ч. 9.

Всі уставайте, в лави ставайте!
Волю бідняцьку міцно тримайте.
Пан на нас військо шле—насилає,
Бідних - голоту б'є—розбиває!
Ми не лякаймось пана товстого!
Що звоювали, не дамо того.
Будем боротись—право це наше
Гей стережися, панство вороже!
Страшно не буде—злота немає.
Ката поборем! Кат наш сконає!
Пута порвали—ярма бряжчали.
Зараз ми вільні! Вільними стали!

5/XII 1922 року.

Г. Епік.

Колядка.

На мотив „Ой видить Бог“,
Збірник колядок і щедрів.
Стеценка.

Ой, бачить люд,
Бачить пригноблений,
Що волі немає,
Проводиря великого
На захист свій посилає!
Сповістить всьому світу:
Стала слава! Встала сила!
Спільно! Грізно! Встала сила!
Несе волю—праця!
А пан дуже засмутився,
Що робочий люд родився.
Пішли пани проти волі
До кайданів, до неволі!
Люд кайдани розриває!
Пан сумує! Пан ридає!
Своїх катів посилає,
Працьовників забиває!
А ми цього не злякались:
В бійку грізно лаштувались,
Працю будем захищати!
Будем битися вставати!
Не дамо ми панам волі.
Не раби ми, хоча й голі!
Гей, вставайте, всі вставайте!
Люд з неволі визволяйте!

Ой, збіралась п'ята Рада.

Збірка колядок і щедрівок Стеценка, ч. 40.

Ой, збіралась п'ята Рада
Радуйся!
Всіх працівників Вкраїни.
Радуйся!
Усіх ворогів прощала.
Радуйся!
Усім волю дарувала.
Радуйся!
Що найбільших катів наших.
Радуйся!
П'ята Рада не прощала.
Радуйся!
Вони їли людську працю.
Радуйся!
Зараз вигнані з Вкраїни!
Радуйся!
Спільно станем до роботи.
Радуйся!
Про бідноту в нас турботи.
Радуйся!

Щедрівка.

Збірник колядок і щедрівок Стеценка, ч. 28.

На світанку рано, рано-ранесенько.
Радуйся.
Радуйся, земле! Праця волю здобула!
Поборили панство-куркульство-глитаїв
Радуйся.
Радуйся, земле! Праця волю здобула!
Розламали ярма спільно ми брудниї.
Радуйся.
Радуйся, земле! Праця волю здобула!
Встановили бідних право—вільні Ради.
Радуйся.
Радуйся, земле! Праця волю здобула!
Нам не треба панства-катівства-лихого.
Радуйся.
Радуйся, земле! Праця волю здобула!
Нам не треба бога й попівства не треба.
Радуйся.
Радуйся, земле! Праця волю здобула!
Ми чекаєм щастя від праці, не з неба.
Радуйся.
Радуйся, земле! Праця волю здобула!

Г. Епік.

В полі, полі.

Збірник колядок і щедрівок Стеценка ч. 42.

В полі, полі плужок оре,
Щедрий вечір!
За тим плужком злидарь ходе,
Щедрій вечір!
Своїх коней поганяє,
Щедрий вечір!
Другий йому їсти носить,
Щедрий вечір!
Треті сіють пшениченьку,
Щедрий вечір!
Жінки варять вечеряти,
Щедрий вечір!
Колектив це тут працює,
Щедрий вечір!
Живе й горенька не знає,
Щедрий вечір!
Урожаї добрі має,
Щедрий вечір!
Всі лаштуйтеся до гурту,
Щедрий вечір!
В колективі порятунок,
Щедрий вечір!

Г. Епік.

Засівальна.

По селах, містах
Дід Грицько*) ходив,
Дід Грицько ходив,
Бідняків збірав,
Злидарів збірав,
Волю добував.
На панів-катів
Усіх піднімав!
Усіх піднімав,
Панів розганяв!
З волею братів
Щиро привітав.
Гей, вставайте всі—
Усіх гукаю!
З шостим роком свят—
Волі вітаю!

*) Григ. Іванович Петровський—предсідатель ВУЦВК.

А. Панів.

Ходив, походив.

Ходив, походив місяць по небу.
Славна єси, праця людська,
На всій землі.
Кличе-покличе зорю з собою.
Славна єси...
Ходімо, зоре, де воля живе.
Славна єси...
Що воля живе, де сяє зоря.
Славна єси...
Де сяє зоря п'ятикутняя.
Славна єси...
Ой, там обнялись три постаті враз.
Славна єси...
Що в першої серп—хліб золото жне.
Славна єси...
Друга у руках молот тримає.
Славна єси...
Молот тримає—всім долю кує.
Славна єси...
У третьої ж ще й рушниця в руках.
Славна єси..
Рушниця в руках ворогам на жах.
Славна єси.

Ой, в чистім полі.

Ой, в чистім полі на оболоні.
Гей, грай, море,
Радуйся, земле.
Вік од віку радуйся, земле!
Військо стояло, ладу не знало,
Гей, грай, море...
Ой, Приймак прийшов, лад війську знайшов,
Гей, грай, море...
Загадав Приймак плужком орати.
Гей, грай, море...
Плужком орати, жито сіяти,
Гей, грай, море...
Уродило жито буйне, високе,
Гей, грай, море...
Буйне, високе, листом широке,
Гей, грай, море...
Та наставляв женців, хлопців-молодців.
Гей, грай, море...
Ох, жнуть же вони снопи густенькі,
Гей, грай, море...
Та ставлять же вони кіпки частенькі,
Гей, грай, море...
Їздить Приймачок поміж копами,
Гей, грай, море...

Як ясен місяць поміж зорями,
Гей, грай, море...
На воронім коні, на золотім сідлі,
Гей, грай, море..
На золотім сідлі, в червонім жупані.
Гей, грай, море!
Радуйся, земле,
Вік од віку, радуйся, земле!

І. Сенченко.

Ой над Дніпром.

Ой, над Дніпром, над Лиманом.
Щедрий вечір,
добрий вечір,
добрим людям
на весь вечір.
Революція вставала.
Щедрий вечір
і т. д.
На бідноту покликала.
Щедрий вечір
і т. д.
Ой вставай, вставай, голота.
Щедрий вечір
і т. д.
Та рушай—но за ворота.
Щедрий вечір
і т. д.
Будем ворога рубати.
Щедрий вечір
і т. д.
Люд робочий визволяти.
Щедрий вечір
і т. д.

Розчинило двері сонце.
Щедрий вечір
і т. д.
А вже радість нечувана.
Щедрий вечір
і т. д.
Що у нас немає пана.
Щедрий вечір
і т. д.
Вийшло сонце, подивилось.
Щедрий вечір
і т. д.
Та йна небі звеселилось.
Щедрий вечір
і т. д.
А ми й самі дуже раді.
Щедрий вечір
і т. д.
Що у нас панують Ради.
Щедрий вечір
і т. д.

Зміст:

КОМУНІСТ. СПІЛКА МОЛОДІ УКРАЇНИ

ПОЛТАВА.